

THEORY AND HISTORY OF LAW AND STATE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-121-3-1>

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНОГО ВИМІРУ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Єршова Н. Г.

*аспірантка Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Людство має давню історію формування знання про політику, підходи до осмислення якої змінюються в процесі еволюції суспільного життя (людського співіснування). Починаючи з 30–40-х рр. ХХ ст. предметом глибокого наукового аналізу, передусім у сфері англосовітських досліджень з державного управління, поступово стає поняття «публічна політика».

Вивчаючи механізми реалізації державно-управлінських практик, учені визначили, що у процесі прийняття та реалізації владних рішень доволі помітна участь різних державних і недержавних політичних акторів, «стратегія ... поведінки і роль участі» яких «варіюються в залежності від статусу, ресурсної можливості, структурованості й умов, які надає їм держава» [1, с. 15]. Відтак концепт публічної політики виходить за межі державного (урядових структур, ієрархічних відносин, офіційно проголошених цілей), простір публічності розширюється, охоплюючи широкий спектр складних комунікативних зв'язків між індивідами, їх групами, соціальними інститутами. Водночас публічна політика розглядається не просто як політична реальність, а як форма політико-управлінського процесу з певним набором інструментів та механізмів узгодження інтересів усіх заінтересованих сторін, формулювання колективно значимих цілей і завдань задля вирішення суспільно важливих проблем.

Вироблення загальних цілей у результаті взаємодії держави та інших акторів докорінно змінює зміст політики – наповнює її новим ціннісним смислом, надає духовного (людського) виміру.

Зміна ціннісних орієнтирів у формуванні політики актуалізує питання співвідношення понять «публічна політика» і «державна політика». Нерідко їх ототожнюють. Але чи є це одне й те саме поняття, і відмінність полягає лише у специфіці перекладу англійського «public policy»¹, чи суть різні поняття, кожне з яких має свій набір істотних ознак і характеристик? Відповіді на ці питання є важливими не тільки з точки зору наукової проблематики, від їх вирішення залежить напрям, модель розвитку суспільства та держави, ціннісні складові політико-управлінського існування.

«Під державною політикою слід розуміти сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни. ... Визначальним для державної політики є результат її реалізації, тобто кількісний вимір її цілей» [4, с. 8].

«Публічна політика (public policy) заснована на механізмах публічного узгодження інтересів заінтересованих сторін, політика органів публічного управління, яка спрямована на досягнення суспільно значимих цілей та вирішення суспільно важливих завдань. Визначальним для публічної політики є процес її вироблення, тобто ціннісний вимір її інтеракцій» [5, с. 116].

Сучасні концепції врядування «Governance», «New Public Governance», «Good Governance» змінюють погляди на державу в суспільстві: «державна політика» і «державне управління» (як реалізація державної політики в основному з боку виконавчої влади) трансформуються, перестають бути суто «справами держави», публічність управління набуває нової значущості як взаємодія між державою і суспільством.

У концепціях врядування слово «врядування» не є конотативним значенням поняття «державна політика», оскільки змінюються ціннісні орієнтири у процесі її вироблення та реалізації. У наш час організації громадянського суспільства, бізнес-структури відіграють не менш важливу роль у формуванні політики держави, ніж самі органи державної влади. Якщо сприймати слова буквально, то політика, яка є результатом взаємодії численних різнопланових державних і недержавних акторів, не може називатися просто «державною». Хоча зрозуміло, що такий підхід до розрізнення понять не є продуктивним,

---

¹ Слово «public» у функції означення перекладається як: громадський, державний, народний, загальнонародний, публічний, суспільний, національний, загальнодоступний, комунальний, відкритий, гласний [2–3].

адже головне не назва явища, процесу (політики), не форма, головне – зміст, який характеризують механізми прийняття владних рішень. Державна політика є публічною по суті, якщо механізми її вироблення забезпечують публічне узгодження позицій усіх заінтересованих сторін.

Думаємо, правильним буде сказати, що термін «публічна політика» робить акцент на механізмах вироблення політики (формулювання та розв'язання суспільних проблем), тоді як «державна політика» – на процесах вирішення цих проблем. Якщо не вдаватися в термінологічні особливості змістовного наповнення понять, публічна політика є не лише вмістилищем «державного» і «громадського», дій влади і громадян, а й визначає, як, за допомогою яких інструментів запущений процес вирішення загально важливих питань.

У контексті публічного управління докорінно змінюється зміст суспільно значущих цілей і завдань, вони постають не як результат ізольованої від суспільства діяльності органів влади, а як результат взаємодії влади з оточуючим її суспільним середовищем. Ціннісними орієнтирами публічної політики виступають мережі, взаємодія, колективні дії, взаємовідповідальність, відкритість, підзаконність, партнерство, діалог, зорієнтованість на консенсус, ін. [5, с. 118].

Отже, враховуючи новітні тенденції, які характерні для демократичних країн, та поворот у тлумаченні публічної політики в бік формування комунікативних взаємозв'язків та дій, варто зазначити, що поняття «публічна політика» і «державна політика» можуть як ототожнюватися, так і розрізнятися залежно від механізмів вироблення.

Якщо аналіз засвідчить, що механізми вироблення політики не забезпечують суспільні інтереси, цілі, завдання, є «перекіс» у бік позицій одного з політичних гравців (скажімо держави), то це й буде відповіддю на питання, про яку політику йдеться, державну чи публічну. Публічна політика зосереджується на механізмах узгодження, «підлаштування» різних інтересів, потреб одні до одних, їх співіснування, відбиваючи повноту людського буття, забезпечуючи розкриття й реалізацію позитивних можливостей особистости в їх суспільному використанні (з урахуванням інтересів інших), узвичаюючи практику гуманної взаємодії, формування звички до діалогу, відповідальности, взаємоповаги гідности й прав особистости, визнання самоцінності природи й спільного життєвого світу.

Література:

1. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.

2. Public. *Англо-укр. слов.* : алф. покажч. URL: <http://www.unlimited-translate.org/uk/dictionaries/english-to-ukrainian/translate/public.htm> (дата звернення: 05.07.2021).

3. Стойка Б. М. Полісемія англійського терміна public і можливі варіанти його перекладу українською мовою. *Наук. вісн. Чернів. ун-ту. Серія: Герм. філологія.* 2014. Вип. 692–693. С. 261–262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2014_692-693_78 (дата звернення: 05.07.2021).

4. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ : НАДУ, 2014. 448 с.

5. Публічна політика : навч. посіб. / С. О. Телешун та ін.; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2016. 340 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-121-3-2>

ДУХОВНО-ЛИЦАРСЬКІ ОРДЕНИ ЯК ПРОТОТИП МІЖНАРОДНИХ ВІЙСЬКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Клименко Н. Г.

*доктор наук з державного управління, доцент, провідний фахівець
навчально-методичного центру організації освітнього процесу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Переважна більшість науковців вважає, що міжнародні організації (будь-яка група або асоціація, яка у своїй діяльності виходить за межі однієї країни, має постійну структуру органів [5] і створюється для координації зусиль у певній галузі, наприклад у військовій) виникли наприкінці XIX – початку XX ст. Проте мало хто з них звертає увагу на те, що засновані в епоху Хрестових походів (XII – XIII ст.) духовно-лицарські ордени можна вважати прототипом міжнародних військових організацій. Доведенню зазначеної гіпотези і буде присвячено наше дослідження.

Варто зазначити, що дослідженням духовно-лицарських орденів значну увагу приділяють як історики [1, 3–4, 6–7] так і правознавці [2]. Дослідники відзначають особливість зазначених інституцій, що поєд-